

Muž i žena se rastavljaju - djeca snose posljedice

Rudan, Filip

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:538515>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet hrvatskih studija
Odsjek za sociologiju

MUŽ I ŽENA SE RASTAVLJAJU –
DJECA SNOSE POSLJEDICE

Završni rad

Student: Filip Rudan
Mentor: prof.dr.sc. Stipan Tadić

Zagreb, 30.lipnja 2022

SADRŽAJ

1. Uvod.....	3
1.1 Cilj i metode rada.....	3
2. Brak i obitelj.....	4
2.1 Definicija obitelji.....	4
3. Dijete u obitelji.....	4
4. Važnost obiteljske zajednice.....	6
5. Utjecaj oca i majke na djetetov razvoj.....	7
5.1 Roditeljski utjecaj na socijalno – emocionalni razvitak djeteta.....	8
6. Razvod braka i posljedice na dijete	9
6.1 Promjene.....	10
6.2 Razvod u očima djeteta.....	11
6.3 Uloga roditelja u „novim počecima“.....	13
7. Posljedice razvoda na djetetovo ponašanje.....	14
8. Zaključak	
9. Literatura	
10. Sažetak	

1. UVOD

Potaknuti sve učestalijim razvodima braka, izvanbračnim zajednicama, jednočlanim kućanstvima te samohranim obiteljima tema djeteta između rastave dvaju roditelja je jako bitna. Kroz ovaj rad nastojati će se pobliže upoznati s razdobljem postmoderne te shvaćanjem postmoderne. Pokušat će se objasniti problematika braka i obitelji u suvremenom društvu, pokazati koji su mogući razlozi sve češćih problema unutar obitelji i braka te kako razvod utječe na razvoj djeteta.

1.1. Cilj rada

Cilj ovog rada je približiti problematiku odgoja rastavljene djece te staviti naglasak na sveukupno zdravlje cijele obitelji.

1.2. Metode i materijali rada

Izrada rada započela je prikupljanjem podataka iz stručne i znanstvene literature te proučavanjem dokumenata vezanih uz tu temu. Oslanjajući se ponajviše na relevantnu literaturu autora M.Obradović. Na temelju provedene rasprave, definira se zaključak kao rezultat svega što je istraženo i teorijski obrazloženo.

2. BRAK I OBITELJ

Na kvalitetan i stabilan brak utječe komunikacija. Komunikacija je jedna od najvažnijih područja partnerskih odnosa. Loša komunikacija uzrok je nesporazuma i sukoba među partnerima. Dobra komunikacija ključna je za osjećaj zadovoljstva, sreće u braku te bračnu stabilnost. Postoje razlike u komuniciranju muževa i žena, ponajprije u načinu govora (žene komuniciraju neprekidnim kontakt pogledom i pokretom, a muškarci uglavnom govore malo i često čine kratke stanke), količini govora i stilu slušanja.

Komunikacija, ljubav, slušanje, poštovanje, iskrenost, poštivanje potreba bračnog partnera, ovisni su čimbenici za kvalitetan brak.

2.1. DEFINICIJA OBITELJI

Postoje različite definicije obitelji. Svaki čovjek je definira na temelju svojih životnih uvjerenje i iskustva, no obitelj možemo definirati kao zajednicu majke, oca i djece. U obitelj pripadaju i uži krvni srodnici. Uži krvni srodnici su baka, djed i svi članovi koji su to postali prilikom sklapanja braka.

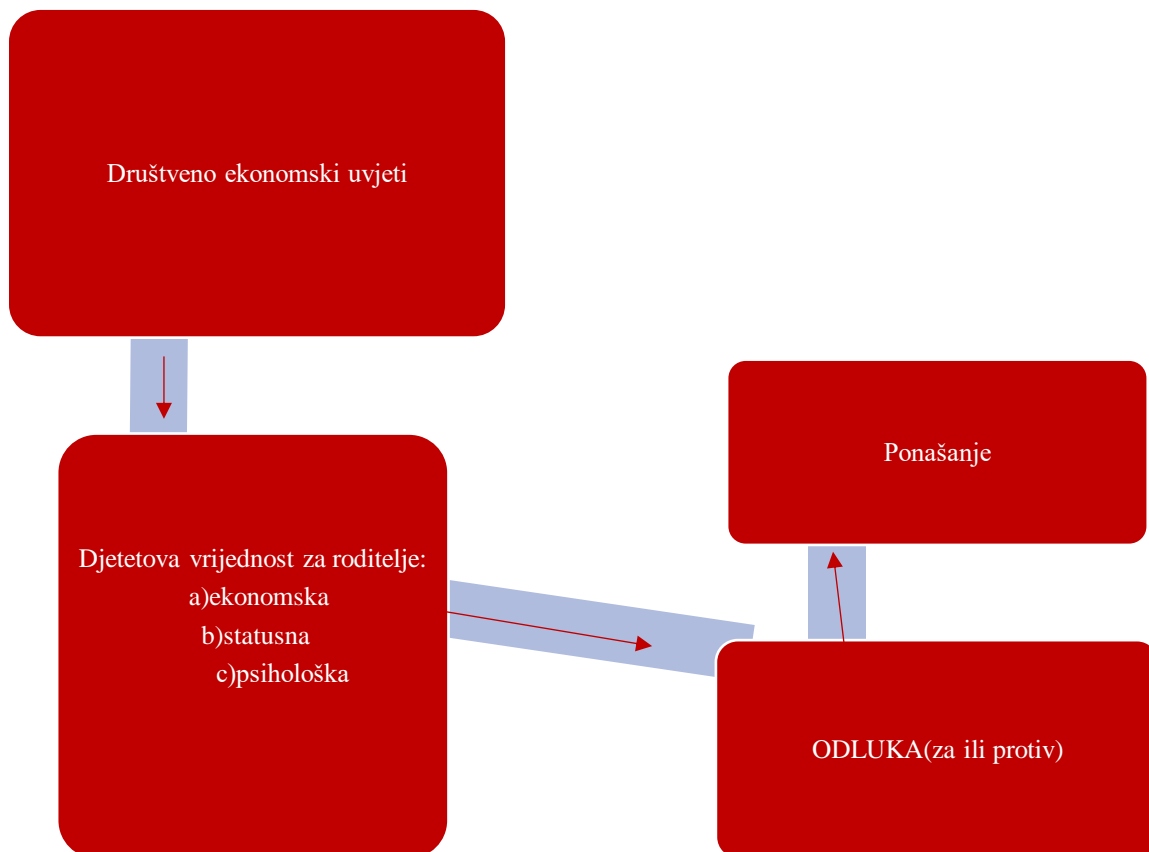
Postoje tri vrste (oblika) obitelji:

1. Prvi oblik je nuklearna obitelj - Ovu obitelj čine roditelji i djeca
2. Drugi oblik je reorganizirana obitelj - Nastaje kada nakon prethodnog braka bivši supružnici zasnivaju novi brak.
3. Proširena obitelj - Takvu obitelj čine roditelji, bake, djedovi, djeca, ujaci, stričevi, tete, itd.

3. DIJETE U OBITELJI

Odluka supružnika da imaju dijete mijenja njihov život u potpunosti. Kada je dijete ravnopravan član obitelji, odluke koje su donesene unutar obitelji ne odnose se samo na bračne partnere, već i na dijete. Rođenje djeteta mijenja mnogo toga pa tako i odnose bračnih partnera međusobno i odnose bračnih partnera prema okolini. Briga i potrebe djeteta iziskuje mnogo vremena, a u ovo doba i novca (Trdina, S. 2016).

Ekonomski status partnera općenito utječe na odluku o rođenju djeteta i količini djece. Uz te brige, jedno od rijetkih istraživanja kojeg su u svojoj knjizi naveli J. Obradović i M. Čudina-Obradović (Psihologija braka i obitelji, Zagreb, 2006.), provedeno je u Hrvatskoj, a pokazalo je da ipak bračni partneri koji imaju dvoje i više djece osjećaju veće životno zadovoljstvo od onih koji imaju samo jedno dijete ili uopće nemaju djece.

Slika 1. Model donošenja odluka o rađanju djece u skladu sa statističkim shvaćanjem (Hoffman i Hoffman, 1973; Kohlman, 2001), (prema Čudini Obradović, Obradović, 2006., str. 205)

Ovaj statistički pristup smatra da je rođenje djeteta ekonomski uvjetovano upravo zbog razloga navedenih u tablici. Po ovome prikazu, najveću ulogu za odluku o rođenju djeteta ima društveno ekonomski faktor.

4. VAŽNOST OBITELJSKE ZAJEDNICE

Najvažnije je da svaki partner zasebno, pa potom i zajedno odluče živjeti kao obitelj. Za takvu odluku potrebno je više od spontane želje. To znači da su partneri oboje spremni preuzeti odgovornost sa svoj život, život partnera i djece. Postoji velika razlika između odgovornosti za nešto i obavljanje posla.

Odgovornost za nešto zahtjeva, bez prestanka, ulaganje mentalne energije. U obavljanje posla ulažemo samo vrijeme. Često nesvjesno takve odgovornosti, koje su nužne za funkcioniranje i dobrobit obitelji, roditelji i djeca doživljavaju kao neku vrstu opterećenja, a ne nešto što zapravo može obogatiti cijelu obitelj. Zbog toga zajednica postaje nervozna i onaj mali dio zajedničkog vremena provode u neslaganju. (J. Juul, Život u obitelji 2008).

Ne postoji zajednica u kojoj ne postoje neslaganja, zato je važno obratiti pažnju na znakove frustracije i nezadovoljstva. Upravo ti znakovi govore da unutar zajednice postoji problem, koji može biti zajednički riješen. Svaka svađa, smijeh, životni izazov, prvi polazak u školu, strah, ljubav, opraštanje čini obitelj zajednicom koja živi i raste. U današnjem ubrzanom i modernom vremenu, sve manje vremena provodimo unutar obitelji. Roditelji sve više vremena provode na radnom mjestu, a djecu sve više „odgajaju“ mediji.

Mediji su postali dio naših života, čak i u najranijoj dobi. Većina roditelja nije svjesna koliko mediji i ono što djeca gledaju imaju utjecaj na odgoj i ponašanje djece. Da bi se suzbili negativni učinci medija na djecu, roditelji moraju imati nadzor nad količinom vremena i sadržajem gledanog. Osim medija, danas, na neki način „ulica“ odgaja djecu. Baš je ovdje bitno da odgoj djece ne prepuste ulici, vrtiću, medijima. Najveću i najznačajniju ulogu u odgoju djeteta trebali bi imati i imaju roditelji.

5. UTJECAJ OCA I MAJKE NA DJETETOV RAZVOJ

Roditelji imaju velik utjecaj na djetetovo ponašanje, odnosno na odgoj djeteta. Osim te značajne uloge, imaju ulogu i na razvoj djeteta. Oni djeci prenose osobine svojim genima, osim gena na razvoj djeteta ovisi i njihovo okruženje (Trdina, S. 2016).

Autori Phillips, Brooks-Gunn, Duncan, Klebanov i Crane (1998), (prema Čudini Obradović i Obradović, 2006.) navode različite utjecaje okoline i nasljeđa na razvoj djeteta:

1. Pasivna povezanost je pasivno prenošenje roditeljskih gena. Roditeljski geni utječu na nasljeđe djeteta i na njegovu okolinu. Primjer je glazbeno daroviti roditelj koji prenosi nasljeđem tu darovitost na dijete. Dok, istodobno glazbeno nadareni roditelji stvaraju bogato glazbeno okruženje. Kada dijete razvije interese za glazbenim aktivnostima, to onda može biti ili genetski naslijeđeno ili zbog poticajne okoline

Slika 2. Pasivna povezanost nasljeđa i okoline. (Čudina Obradović i Obradović, 2006., str. 239)

2. Reaktivna povezanost odnosi se na interakciju djetetove okoline i genetike. Roditelji, kada uoče da dijete ima veliki interes za glazbu, mogu stvoriti poticajno okružje i poticati dijete u njegovom talentu, te će takvo dijete razvijati svoj glazbeni talent. No, neki će roditelji zanemariti ili neće niti uočiti djetetov interes za glazbu i bez poticajnog okružja dijete najčešće odustaje od svog interesa.

3. Aktivna povezanost okoline i nasljeđa. U ovom slučaju roditelji prenose talente na dijete. Tada ono samostalno aktivno bira dijelove okoline koji su najpoticajni za razvoj njegovog talenta, tj. genetske predispozicije koje ima.

Bez obzira na dob djeteta, ono treba zdravu i poticajnu okolinu. U ranoj i predškolskoj dobi pod pojmom zdrava i poticajna okolina smatra se ona u kojoj djeca imaju potpunu tjelesnu sigurnost i zdravlje, te osjećaj sigurnosti.

Emocionalna sigurnost je preduvjet zdravog razvoja, te tjelesnog i mentalnog razvoja. U školskoj dobi, također kao i u ranom i predškolskom djetinjstvu, najvažniju ulogu imaju roditelji i njihova brižnost, emocionalna potpora, dok veze sa širom obitelji pomažu djetetu u ljubavi i prijateljstvu prema širim skupinama ljudi (Trdina, S. 2016). U adolescenciji je najvažnije da roditelji i dalje podupiru dijete. Također, vrlo je važna potpora i zainteresiranost roditelja za školu, školske uspjehe. Bez obzira na dob, roditelj treba jasno postaviti granice, osigurati osjećaj sigurnosti, poticati djecu, te poticati i razvijati uspješnu i kvalitetnu komunikaciju.

5.1. Roditeljski utjecaj na socijalno – emocionalni razvitak djeteta

Dijete se rađa s većim sklonostima prema pozitivnim ili negativnim emocijama. Ono u interakciji s roditeljima i ostalim članovima obitelji počinje postupno prepoznavati vlastite, ali i tuđe emocije. No, na razvoj emocija djelomice utječu roditelji, a djelomice se vode prema naslijeđenom genetskom nacrtu.

Postoji nekoliko osnovnih mehanizama utjecaja roditelja na emocionalan razvoj djeteta koje u svojoj knjizi Psihologija braka i obitelji, navode autori. M. Čudina Obradović i J. Obradović (2006):

1. Djeca stječu emocionalne osobine na temelju roditeljske reakcije na svoju uznemirenost.
2. Roditelji, pokazivanjem topline i osjećajnosti, potiču pozitivne emocije kod djece.
3. Nagrađivanje emocija koje roditelji potiču, primjereno izražavanje emocija i stjecanje emocionalne regulacije.
4. Roditelji imaju ulogu podučavanja djece o emocijama, opisivanju onoga što osjećaju, učenju imena emocijama te prepoznavanju vlastitih i tuđih emocija.

„Za dobru prilagodbu djeteta i ponašanje koje će biti usklađeno sa situacijom i očekivanjima društvene okoline, nužno je da dijete ne reagira samo prikladnim emocijama, nego i da ima mehanizme regulacije koji će u omogućiti učinkovito upravljanje emocijama kako bi postiglo svoje ciljeve i uskladilo se s okolinom.“ (Čudina Obradović i Obradović, 2006., str. 329)

6. RAZVOD BRAKA I POSLJEDICE NA DIJETE

Ovo nije samo pojam već situacija koja na veliko mijenja djetetov život, a najčešće i njega samog. Nažalost, u današnje vrijeme sve je više ljudi koji odluče da više ne mogu nastaviti zajedno. Na takve odluke utječe niz čimbenika. Neke od njih su preljubi, svađe, nedostatak komunikacije, nespremnost na kompromise, nemogućnost nošenja s obavezama i mnogi drugi.

Kada već roditelji odluče da je vrijeme za rastavu braka, nailaze na sljedeći problem, a to je kako će to priopćiti djetetu. Najvažnije je da roditelji razgovaraju s djecom o tome što se događa. Važno je da tijekom tog razgovora i tijekom tog razdoblja rastave dijete zadrži osjećaj povjerenja, a upravo to se može zadržati pravilnim i na vrijeme obavljenim razgovorima. Kvalitetna komunikacija postaje jedan od važnijih stvari koja se treba konstantno zadržati tijekom cijelog procesa razvoda. Prije razgovora s djetetom o toj temi, roditelji se moraju dobro pripremiti za razgovor i moguća pitanja. Trebaju razmisliti kako će to utjecati na djecu, te što ih sve čeka u tom procesu.

Kada je riječ o dobi djeteta, autori Wallerstein i Blakeslee (2006) navode da djeci staroj do pet godina ili mlađima je najbolje reći za rastavu dan dva prije nego se razvodite, kada je riječ o

djeci školske dobi to bi bilo najbolje učiniti nekoliko dana do tjedan dana ranije, dok kod adolescenata do dva tjedna prije.

Priopćiti djeci da se brak raspada nije niti malo lak zadatak, no najvažnija je iskrenost roditelja. Također, vrlo je bitno naglasiti djeci što to sada znači i za njih i za roditelje, kada će se to dogoditi i što se zapravo sada mijenja.

6.1. Promjene

Ono najvažnije što se mijenja je to da više obitelj ne živi zajedno. Netko će otići, ovisno o situaciji, otac ili majka preseliti će u drugu kuću ili stan. U najgorem slučaju to može značiti da će se i dijete morati seliti, što dodatno otežava njihovu situaciju. Selidba za dijete znači puno više nego za odrasle, ono je već izgubilo sigurnost u vlastitom domu, a zatim ga gubi u cijelom okruženju. U ovom slučaju, osim razvoda, dijete se mora nositi i s promjenom vrtića, male škole ili škole. To nije nimalo lak zadatak za dijete. Najčešće nakon razvoda braka djeca ostaju sa majkom jer one imaju više iskustva u brizi za djecu.

Roditelji tijekom razvoda također odlučuju o tome s kim će djeca živjeti. Ponekad u tim odlukama dogodi se, nažalost, da roditelji razdvoje braću i sestre. To znači da će jedno dijete nastaviti živjeti s jednim roditeljem, a drugo dijete s drugim roditeljem. Tada djeci uzimaju jedinu potporu koju možda imaju. „Braća i sestre će si uzajamno mnogo pomoći ako budu razgovarali o rastavi. Jedno dijete može objasniti drugome ono što ne razumije. Možda neko dijete ima o nečemu posve pogrešnu predodžbu. Kad čovjek razgovara s nekim tko se nalazi u istoj situaciji, to mu može jako pomoći. S bratom ili sestrom često je lako razgovarati. Jedno će drugome pomoći da se mnogo bolje osjećaju.“ (William L.Coleman, 2005., str. 69)

Tijekom razvoda mijenjaju se i različite emocije, najčešće su tada zastupljene one negativne emocije (tuga, strah, ljutnja). Tada se neka djeca po prvi put susretnu s roditeljem koji plače.

Bez obzira na to što su se rastali i što više ne žele biti zajedno, odraslima je teško. Oni, bez obzira na sve, gube osobu koju su voljeli i s kojom su proveli određeni period. Takav odnos stvara „vezanja“ za supružnika i stvaranje svakodnevnih navika. Sve to se nakon razvoda

mijenja, što kod odraslih izaziva nostalgiju, tugu, strah, umor, a možda i razočaranje. Djeci treba objasniti zašto i odrasli plaću i kako se oni trenutno osjećaju.

Kada se dijete počne privikavati na novonastalu situaciju i počne prihvaćati promijene, roditelji im znaju zadati nove probleme. Ti problemi vezani su za novu osobu. Što kada dijete vidi da tata ima novu curu ili mama novog dečka? Ovakve situacije su posebno zahtjevne i teške. Najčešće roditelji rade ogromnu pogrešku pa već u početku zahtijevaju od djece da zavole i prihvate tu novu osobu. U većini slučajeva to djeca ne mogu, niti to žele, što razljuti roditelje. Ako će se ta osoba pojaviti u djetetovom životu odmah nakon razvoda njegovih roditelja, ono će upravo tu osobu i kriviti za to što njegova obitelj više nije zajedno. Također, dijete će biti ljubomorno prema toj novoj osobi. Ova situacija je za dijete možda puno gora od prihvaćanja samog razvoda. (Trdina, S. 2016) Upravo zbog toga roditelji moraju imati razumijevanje za vlastito dijete. Dijete im treba u životu postati prioritet, te moraju natrag zadobiti njegovo povjerenje, stvoriti sigurnost i sreću. Roditelji moraju znati da se zbog djetetovih prvih i početnih reakcija na novu osobu ne smiju ljutiti. Djetetu, uz puno razgovora i razumijevanja, za prihvaćanje ovakve situacije treba i mnogo vremena.

6.2. Razvod u očima djeteta

Kada dođe do razvoda roditelja i kada djeca to saznaju, počinju si postavljati mnoga pitanja i tražiti razloge zašto je to tako.

U knjizi *Dijete i kriza*, autorica Gordana Bujišić (2005) navodi nekoliko pitanja koja si djeca najčešće postavljaju, te probleme i razmišljanja djeteta:

Hoćeš li me i dalje voljeti? - Djeca često strahuju da će ih nakon razvoda roditelji ili manje voljeti ili prestati voljeti. Oni ne razumiju da je partnerska, odnosno supružnička ljubav drugačija od one ljubavi roditelja prema svom djetetu. Važno je da roditelji objasne djeci da bez obzira na to što mama i tata više neće biti zajedno, njihova ljubav prema djetetu neće se promijeniti. Roditelji će biti uzrujani i zabrinuti tijekom rastave, pa će njihovo ponašanje prema djetetu ostaviti dojam da ga manje vole ili više ne vole.

Poricanje - Djeci treba vremena da bi prihvatili razvod roditelja. U tom periodu prihvaćanja djeca najčešće poriču probleme i činjenicu da se roditelji razvode.

Krivnja i odgovornost - Djeca su uvjereni da se razvod događa baš zbog njih. Smatraju sebe odgovornima za rastavu svojih roditelja. Djeca razmišljaju da li je razvod njihovih roditelja njihova kazna, za neposluh ili neprimjereno ponašanje. To je još jedan od razloga zašto roditelji trebaju razgovarati, od samog početka s djecom o tome što se događa.

Ako bude jako dobra, onda... - „Ako budem stvarno dobra, pospremala svoju sobu i slušala mamu i tatu, možda se onda oni neće rastati „ Ovaj problem nadovezuje se na prethodni, kada dijete misli da je ono krivo i da ono svojim ponašanjem može promijeniti činjenicu da se roditelji rastaju.

Osjećaj nemoći - Narušava se djetetovo samopoštovanje onda kad ono ipak, uz sva lijepa ponašanja i sve što je ono činilo, ne upije „pomiriti“ vlastite roditelje.

Potreba za dodatnom pažnjom - U periodu razvoda djeca najčešće postaju nesigurna, tada oni često zahtijevaju pažnju roditelja s koji žive. Tijekom razvoda i nakon razvoda roditelji imaju sve manje vremena i strpljena, sve više postaju nervozni pa takvo ponašanje dovodi do još veće djetetove potrebe za pažnjom.

Problemi roditeljstva - Tijekom i nakon razvoda roditelji umanjuju svoju roditeljsku ulogu. Sve više su zaokupljeni svojim problemima, što rezultira manjem nadziranju djece i posvećenosti njima.

Dan kada dijete odlazi drugom roditelju - Za dijete je ova promjena iznimno teška. Njegovi mama i tata više nisu zajedno. U najgorem slučaju i njegov prijatelji više nisu tu, jer se morao preseliti u drugi grad. To je situacija koja dodatno otežava proces prihvatanja razvoda. Dijete tada gubi u potpunosti sigurnost, gubi sigurnost u vlastitom domu i gubi sigurnost u svoj okruženju (vrtiću, prijateljima, školi).

Osjećaj napuštenosti - Djeca mogu imati osjećaj da ga je onaj roditelj koji više ne živi s njim napustio. Taj osjećaj napuštenosti može se još dodatno pogoršati ako roditelj s kojim dijete živi navečer izađe van, a ostavi dijete s nepoznatom osobom.

Želje - Nakon razvoda djeca žele da se njihovi roditelji pomire. Roditelji trebaju objasniti djetetu kako je to nemoguće i kako sad ono ima roditelje koji više ne žive zajedno, ali će se i dalje brinuti za njega.

Odanost roditeljima - Ako se djetetu ne sviđa nova osoba u obitelji, to jest maćeha ili očuh, najčešće je to zbog djetetove odanosti biološkim roditeljima. Često dijete ima osjećaj krivnje i zbunjenosti.

Uklapanje u novu obitelj - Djeca misle ako otac ili majka imaju novu obitelj da njih neće više voljeti tj. trebati. Smatraju da mama ili tata imaju potrebu za novom obitelji jer im ono nije dovoljno dobro. Dijete jako teško prihvaća dolazak novih osoba u njihovu obitelj, često je to za dijete veliko razočaranje.

Zajedničko vrijeme djeteta i majke/očua - Svaki trenutak kvalitetno provedenog vremena s djetetom je dragocjen i od velike pomoći. Tako roditelj pokazuje da je ono njima i dalje zaista važno.

Zajedničko vrijeme djeteta i maćeha/očuha - Iako djetetu treba vremena da prihvati maćehu ili očuha, važno je da to vrijeme koje provodi s njim zabavno, opušteno te da određeno vrijeme provedu i na samo. Djetetu treba dati onoliko vremena koliko njemu treba da bi prihvatilo novu osobu u obitelji.

Stvaranje novih običaja - Nove obitelji imaju svoje običaje i proslave u kojima bi dijete trebalo aktivno sudjelovati. Tako će dijete razviti osjećaj privrženosti i pripadanje u obitelji.

Agresija i bijes - sukobima i rješavanju problema djeca oponašaju aktivnosti koje ih okružuju. S obzirom na to, djeca koja su bila izložena svađama i nasilju u obitelji sklonija su agresivnom ponašanju.

6.3. Uloga roditelja u „novim počecima“

Prije svega roditelj od samog početka treba održavati dobru komunikaciju s djetetom, najbolje je da roditelji što prije okupe djecu i kažu im da su se odlučili rastati. Također, potrebno je djetetu objasniti zašto se oni razvode, što je to razvod, te što će se tada promijeniti. Iako su roditelji razgovarali o razvodu s djetetom na samom početku, ono kasnije može početi pokazivati znakove nezadovoljstva, krivnje, tuge i mnoge druge. (Trdina, S. 2016). Upravo zbog toga potrebno je da se održava stalna i kvalitetna komunikacija s djetetom.

Tijekom razgovora s djetetom roditelji trebaju govoriti jednostavno i polagano, imajući na umu da će oni zauvijek pamtit što ste tada rekli. Također, potrebno je izabrati mirno doba dana za razgovor, onda kada će i roditelji i djeca imati vremena poslušati jedne druge. „Roditelji znaju biti jako zabrinuti zbog razgovora s djecom o razvodu da onda previše žure. Možda ćete željeti

što prije završiti s tim kako bi vam laknulo. Ali ako ne uspijete zadobiti potpunu pažnju djeteta, propustit ćete važnu priliku da položite temelje za budućnost svoje obitelji nakon razvoda.“ (Wallerstein i Blakeslee, 2006., str. 18)

Djeci treba konstantno naglašavati i primjerima pokazivati da razvod ne mijenja roditeljsku ljubav prema njima. Ljubav prema djeci ne nestaje bez obzira na okolnosti razvoda niti udaljenosti jednog od partnera od djeteta (Trdina, S. 2016). Konstantnim razgovorima i svojim ponašanjem roditelj treba zadobiti djetetovo povjerenje i dalje stvarati poticajnu okolinu u kojoj će se dijete osjećati sigurno i pravilno razvijati. Rastava je posebno osjetljivo razdoblje u djetetovo životu i treba mu što više olakšati prilagodbu na novonastale promjene. Djetetu bi znatno bila olakšana situacija kad ne bi morao seliti. Znači da dijete nastavi živjeti u istom mjestu u kojem je živio i prije rastave. Dijete kad dođe do razvoda, gubi sigurnost u vlastitom domu, a kad se još prilikom rastave mora seliti u novi vrtić i okružje ono gubi sigurnost u potpunosti. Djeci je inače teško prilagoditi se promjenama i novoj sredini, kamoli kada još uz to mora prihvatiti činjenicu da njegova obitelj više nije zajedno. Ono što bi u još olakšalo razvod jest normalna komunikacija njegovih roditelja. Često odrasli i nakon razvoda ostaju u sukobu, te se svađaju „preko“ djece. Normalna komunikacija i odnos oba roditelja uvelike olakšava djetetovo prihvaćanje razvoda. To je bitno i zbog toga što dijete svoje ponašanje i postupke temelji na vlastitim osjećajima i iskustvima. Važno je da roditelji nikada ne zaborave da su oni djetetu glavni „model“, te uzor. Dijete gledajući njih uči kako će se nositi s problemima, kako će rješavati sukobe, te odnose i interakciju s prijateljima.

7. POSLJEDICE RAZVODA NA DJETETOVO PONAŠANJE

Svaki djetetov životni događaj može izazvati burnu i neočekivane reakcije kod djeteta. U tim trenucima treba znati kako pristupiti djetetu. Pojavljuju se jedne od ovih reakcija koje su samo dio emocionalnog slijeva emocija kod djece:

Srdžba

Djeca nisu svjesna kako se ponašaju kad su ljuta, znaju samo da su ranjena, zbunjena i nezadovoljna. Oni za takve svoje osjećaje krive roditelje. Ono ima pravo na svoje osjećaje, čak i na srdžbu. No, bilo bi najbolje kada bi dijete svoju srdžbu usmjerilo na problem koji je uzrok rastave, a ne na roditelje.

Strah od gubitka

Nakon razvoda dijete se iznimno veže za ostale stvari koje mu pružaju osjećaj sigurnosti. No, konstantno je prisutan strah od gubitka, od odlaska, strah od promjena.

Mržnja

Roditelj je djetetu glavni uzor i podrška. No, što se dogodi kada roditelji se odluče razvesti, kada otac više na majku ili majka na oca. Dijete u tom slučaju može odlučiti da mu otac ili majka prestaju biti oslonac. Ono se osjeća nesigurno, te razvija osjećaj mržnje. Mržnja je snažan „otrov“ kojeg dijete brzo širi. Rezultira se promjenama u ponašanju, poput potpune nezainteresiranosti djeteta za videne s ocem ili majkom, dijete se ne želi igrati s braćom ili sestrama, odbija sve iz svoje okoline

8. ZAKLJUČAK

Važno je da se pri razvodu uzme u obzir i djetetovo mentalno zdravlje te svakakve posljedice koje bi se mogle ukazati zbog nezdrave komunikacije između dva roditelja. Nadalje, jako je važno pripaziti na stalnu interakciju i komunikaciju sa svojim djetetom kako se ono ne bi osjećalo usamljenim i odbačenim te pomno paziti njegovo odrastanje te regulirati njegov odgoj u jednu zdravu „neoštećenu“ osobu. Nužno je pružati djetetu njegov prostor, zdravo okruženje te dovoljno pažnje i ljubavi, objasniti mu cijelu situaciju i podsjetiti ga s vremenom na vrijeme na njegovu bitnu ulogu u Vašim životima. Također, usputno i pripaziti na vlastito mentalno zdravlje te grane odgovornosti prema djetetu i odnos s bivšim supružnikom jer to može uvelike utjecati na razvitak djetetovih emocionalnih i socijalnih vještina. Usput, ne zanemariti svoje dijete zbog vlastitih životnih hobija ili interesa i nadzirati njegov razvoj, te razno razne utjecaje na njega, ali ponajprije treba biti uzorna figura svome djetetu na koju će se ono osloniti i po kojoj će se i na koncu graditi.

9. LITERATURA

1. Jančić, A., Jurišić, K. i Lončarić, A. (2019). *POSTMODERNA I PROMJENE U BRAKU I OBITELJI*. *DiDASKALOS*, God. III., br. 3, 153-162.
2. Čudina-Obradović, M., Obradović, J. (2006) *Psihologija braka i obitelji*, Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga
3. Wallerstein, J., Blakeslee, S. (2006) *A što s djecom? Odgoj djece prije, za vrijeme i nakon razvoda*, Zagreb: Planetopija
4. Bujišić, G. (2005) *Dijete i kriza*, Priručnik za odgajatelje, učitelje i roditelje, Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga
5. Trdina, S. (2016). *Utjecaj razvoda roditelja na djetetovo ponašanje i njegov razvoj* (Završni rad). Preuzeto s <https://repositorij.ufzg.unizg.hr/islandora/object/ufzg:172/datastream/PDF>

10. SAŽETAK

O tome koje su vrste ljubavi, odrednice ljubavi, kako se ljubav mijenja tijekom vremena, utjecaj rođenja djeteta na ljubav i mnoge druge čimbenike koji oblikuju ljubav u braku ljudi uče doživotno. Osim ljubavi, u braku je iznimno bitna komunikacija, kompromis, razumijevanje i poštovanje. To su samo neke od odrednica koje čine kvalitetan brak. Kada se brak ne temelji na ovim odrednicama dolazi do sukoba, svađa, pa čak i nasilja u obitelji. Kada u takvoj obitelji boravi dijete i ako ne postoji niti jedno bolje rješenje, onda je najbolje rješenje rastava braka. Rastava braka donosi razdvojenost, tugu, usamljenost i mnoge druge negativne emocije u obitelji. Daleko najteže je djetetu na kojeg rastava braka ostavlja ponekad i trajne posljedice. Razvod ne utječe samo na roditelje, već i na poremećaje u ponašanju i razvoju djece. Dijete negodovanjem iskazuje svoje reakcije na svaku promjenu u svom životu, pa tako i na razvod roditelja. Uz roditeljsku podršku i ljubav, značajnu ulogu u procesu prihvaćanja razvoda ima i odgojno obrazovni sustav. Dijete tijekom razvoda gubi sigurnost u vlastitom domu, uloga odgajatelja je da dijete zadrži sigurnost u svom vrtiću, te pomoći djetetu u prilagođavanju novonastale situacije te da u ovom modernom dobu ne ostane prepušteno samome sebi.